

† BJARNI EINARSSON*

OM DEN ARNAMAGNÆANSKE
KOMMISSIONS UDGAVE AF
EGILS SAGA SKALLAGRÍMSSONAR (1809)

1. *Indledning.* Under arbejdet med en ny videnskabelig udgave af Egils saga Skallagrímssonar¹ fandt jeg det af interesse at granske den Arnamagnæanske kommissions udgave af sagaen fra 1809, som blev standardudgaven i størstedelen af det 19. årh. Denne voluminøse bog på ikke mindre end XX + 772 sider med titlen *Egils-Saga, sive Egilli Skallagrímii Vita*, begynder med et forord på latin, fulgt af den oldislandske sagatekst med sideløbende latinsk oversættelse, og afsluttes med tre plancher med skriftprøver udført i en slags karolingisk minuskel. I forordet beklages det, at udgaven er ufuldendt, idet der mangler “Index rei antiqvariae et Glossarium” (‘antikvarisk sageregister og glossar’); begge har været under arbejde, men har—særlig på grund af papirmangel og fattigdom—måttet udsættes “in tempus venturum litteris et generi humano benignius” (‘indtil en for litterære opgaver og menneskeheden mere gunstig fremtid’; s. XX). Det synes altså at være Napoleonskrigene, der bærer skylden for, at bogen først så dagens lys mere end 10 år efter udgiverens død i 1798.

Forordet er underskrevet af kommissionens medlemmer, herunder—under en skillestreg—af Thorkelin, dvs. Gehejmearkivar Grímur Jónsson Thorkelin (1743–1829), som havde været kommissionens sekretær siden 1777. Det er ham, der antagelig har forestået trykningen af værket samt

* Denne korte afhandling (skrevet på dansk) indgik i Bjarni Einarssons materiale til Editiones Arnamagnæanæ A 19, se note 1 nedenfor, men blev ikke medtaget i indledningen til det offentliggjorte bind. Den er færdigredigeret til *Gripla* af Michael Chesnutt, som har tilføjet noterne i firkantede parenteser.

¹ [*Egils saga Skallagrímssonar. A-redaktionen*, udg. af †Bjarni Einarsson efter forarbejder af Jón Helgason, Editiones Arnamagnæanæ A 19 (København 2001). Se nu tillige *Egils saga Skallagrímssonar. C-redaktionen*, udg. af Michael Chesnutt efter forarbejder af Jón Helgason. Editiones Arnamagnæanæ A 21 (København 2006). B-redaktionen ved Michael Chesnutt og Jonna Louis-Jensen, ligeledes efter Jón Helgasons forarbejder, er projekteret, uden at Københavns Universitet dog indtil videre har bevilget midler til fuldførelsen.]

forfattet, eller i det mindste færdigredigeret, forordet. Det oplyses i dette, at den Arnamagnæanske stipendiat Guðmundur Magnússon eller, som han her kaldes, Gudmundus Magnæus (1741–1798), tidligere udgiver af kommissionens *Edda Sæmundar hinns fróða, Pars I*, med latinsk oversættelse og kommentarer (København 1787), har udført arbejdet med den nu foreliggende, oldislandske tekst af Egils saga foruden den latinske oversættelse og versforklaringerne; sidstnævnte dog med støtte af pastor Gunnarus Pauli til Hjarðarholt i Island (dvs. sr. Gunnar Pálsson, 1714–1791). Fra 1774 og til sin død modtog Gunnar Pálsson et årligt stipendium fra kommissionen for sit arbejde med at skrive forklaringer til norrøn digtning, og Guðmundur Magnússon har også mange lovord om den højlærde pastor, selv om han tillader sig at være uenig med ham i enkelte tilfælde. Faktisk er pastorens forklaringer mange steder underlødige, men enkelte af hans rettelsesforslag har ikke desto mindre overlevet i senere udgaver af Egils saga, f.eks. læse-måden “Láðvardadar” i 2. linje af sagaens str. 11 (s. 223 med fodnote).

Forordets redegørelse for udgavens håndskriftsgrundlag er ufuldstændig og delvis misvisende. Sagaens tekst er i hovedsagen baseret på kodeksen Möðruvallabók, *AM 132 fol.* (M) af A-redaktionen, dog med Egills tre store digte indsat på de tilbørlige steder (M indeholder som bekendt kun indledningsstrofen til Sonatorrek samt Arinbjarnarkviða, sidstnævnte tilføjet på versosiden af bl. 69 efter sagaens slutning). Udgaven er imidlertid højst upålidelig, idet M-teksten i utallige tilfælde erstattes uden anmærkning med ord og udtryk fra de andre redaktioner.² Der anføres en mængde varianter fra forskellige håndskrifter af redaktionerne B (Wolfenbüttel) og C (Ketilsbøger), og desuden fra nogle af de bevarede afskrifter—både de ældre og de helt unge—nedstammende fra M, med latinsk oversættelse i hvert tilfælde; dertil kommer versforklaringer og mange slags kommentarer, som ofte fylder den nederste halvdel af siden, af og til noget mindre, men i nogle tilfælde det meste af siden.³ Som erstatning for bl. 69v i M, som fra gammelt af har været ulæseligt, benyttes *AM 146 fol.*, en afskrift ved Ásgeir Jónsson (1657–1707), som i hovedsagen synes at følge A-håndskriftet *AM 460 4to* suppleret med B-tekst fra *AM 463 4to*.

2 [Om sagaens redaktioner se forordene ved de respektive udgivere i Editiones Arnamagnæanæ A 19 og 21.]

3 Det er denne overvældende fylde, som fik Guðbrandur Vigfússon til med rette at karakterisere udgaven som “too ponderous and scholastic” (*Sturlunga saga*, bd. I [Oxford 1878], xlviij).

2. *Lakunerne i M*. Når turen kommer til *M*'s første store lakune, mellem bl. 77/78, har Guðmundur Magnússon følgende fodnote: “Hic incidit lacuna in Membr. a. interea textus potissimum sequitur Guelf. & Hol. propterea quod meliorum Codicum, cum haec vertebam, mihi non erat potestas” (‘her indtræffer en lakune i skindbogen a. [dvs. Möðruvallabók], i mellemtiden følger teksten fortrinsvis de Wolfenbüttelske og Holanske håndskrifter, idet der ikke, medens jeg beskæftigede mig med dette, stod bedre codices til min rådighed’; s. 213). I udgavens indledning oplyses følgende: “*Gvelpherbytanos* appellamus codices duos Chartaceos formæ quartæ No. 459 et No. 461” (‘de *Wolfenbüttelske* er vor betegnelse for to papirhåndskrifter i kvartformat, [AM] nr. 459 og 461’; s. IX). *AM 459 4to* er i virkeligheden en afskrift efter præsten Jón Pálssons blandingstekst i *AM 458 4to*; derimod er *AM 461 4to* Ásgeir Jónssons selvstændige afskrift af *Egils saga* direkte efter Wolfenbüttel-kodeksen. På s. XIV oplyses, at med “Hol(anus)” menes skindbogen *AM 128 fol.*, som også er en afskrift af den i *AM 458 4to* forekommende blandingstekst.⁴ Det viser sig alligevel, at lakuneteksten i udgaven begynder med nogle linjer fra C-redaktionen, og straks efter det følgende vers (str. 10) kommer udtryk, som minder om teksten i nogle af de ældste afskrifter af A-klassen—måske særlig *AM 455 4to*, men den ældste trykte udgave fra Hrappsey 1782 kommer også i betragtning.

Den anden store lakune i *M* (bl. 83/84) præsenteres i en fodnote s. 341 med følgende kommentar: “Hic unius folii lacuna existit in Membr. a. quam expleo ex Chartt. promiscue, prouti quicquid commodissimum videtur” (‘her er en lakune på ét blad i skindbogen a., som jeg udfylder vilkårligt efter papirhåndskrifterne, alt efter hvad der forekommer mest hensigtsmæssigt’). Hvordan denne eklekticisme er blevet udøvet i detaljer har jeg ikke undersøgt.

3. *De store digte*. (a) Høfuðlausn ledsages (i en fodnote hvor digtet begynder, s. 427) af en oplysning om, at udgiveren bl.a. har støttet sig til Björn Jónsson á Skarðsás egenhændige redaktion og til “Literaturam runicam Ol. Wormii”, dvs. *Runir seu Danica Literatura Antiquissima* (København—

4 Om 458 jf. udførligt i Jón Helgasons afhandling, “Athuganir um nokkur handrit Egils sögu,” *Nordala. Afmáliskveðja til Sigurðar Nordals 14. september 1956* (Reykjavík 1956), 126 ff.

Amsterdam 1636; nærmere herom i Jakob Benediktssons indledning til *Ole Worm's Correspondence with Icelanders*, Bibliotheca Arnamagnæana VII [København 1948], XVII).

(b) Sonatorrek ("Sonar Torrek") begynder på s. 607. I en fodnote nævnes det, at digtet er fundet dels "in *Collectione Carminum ... aliquot Vett. quam Theodorus Thorotti, nobis impertiuit*" ('i en samling ... af nogle gamle digte, som Theodorus Thorotti meddelte os'), dels "in ... vetusto Exemplare ad collationem commodato a Viro S. Venerabili, *Johanne Finnæo*, Episcopo Skálholtensi. Id Exemplar etiam continet *Fragmentum Arinbiarnar-Drápa*, aliquanto plenius unico illo, quod in *A. Magnæi Bibliotheca* superest" ('i ... et gammelt eksemplar udlånt til kollationering af den ærværdige herre *Johannes Finnæus*, biskop af Skálholt. Det eksemplar indeholder også *et brudstykke af Arinbiarnar-Drápa*, som er noget fyldigere end den enkeltstående tekst [af Drápa'en], som er overleveret i *A. Magnæus' bibliotek*'). Med de sidste ord sigtes til Ásgeir Jónssons kopi af Arinbjarnarkviða i AM 146 fol. I fortsættelsen nævnes Sonatorrek i C-afskrifterne af sagaen og der udtales forbavelse over, at digtet ikke er at finde i andre afskrifter, hverken "in copiosa Legati A. Magnæani Bibliotheca" eller "in privatis pluteis" ('i det Arnamagnæanske legats omfattende bibliotek' eller 'på private boghylder').

I H. Ehrencron-Müllers *Forfatterlexikon omfattende Danmark, Norge og Island indtil 1814*, bd. VIII (København 1930), 225, findes en Þórður Thoroddsen (1736–1796; "kaldes ofte Thoroddi"), som blev *baccalaureatus* fra universitetet i København. Han studerede naturvidenskab, landbrug og økonomi i Danmark og Sverige. I 1771 tryktes i København et anonymt skrift af ham: *Einfallder Þankar um Akur-Yrkiu edur hvörn veg hun kynne ad nyiu infærast aa Islande*. Han omtales af Páll Eggert Ólason i *Íslenzkar æviskrár*, bd. V (Reykjavik: Hið íslenzka bókmenntafélag 1952), 124, som Þórður Þóroddsson (Thoroddi; her med dødsåret 1797), men nævnes ikke i forbindelse med islandsk litteratur eller filologi. Det udelukker naturligvis ikke, at han kan have besiddet en skreven samling af gamle digte.

Det håndskrift, som Guðmundur Magnússon henviser til som et lån fra Skálholtsbiskoppen Hannes Finnsson, findes i dag i Islands National- og Universitetsbibliotek under nummeret *ÍB 169 4to*. Indholdet er broget; det begynder med Hyndluljóð fulgt af en latinsk oversættelse ved biskoppen. Dernæst kommer Sonatorrek, skrevet på to sider med en ukendt hånd,

muligvis fra det 17. årh. Teksten er en tro kopi af digtet som det står i Ketilsbøger, AM 462 og 453 4to, men to rettelser stemmer overens med Árni Magnússons tekst i AM 761 a-b 4to: (1) i str. 4, linje 6, *kaugla* for *þaugla* og (2) i str. 17, linje 1, *þekt* for *þokt*. Guðmundur Magnússon har i det første tilfælde fulgt biskoppens håndskrift, dog således at han uden kommentar korrigerer strofens umulige sidste ord i forlæggene, *ridr*, til det utvivlsomt rigtige *nidr* ("Af fletium nidr", s. 613; Árni Magnússon har derimod beholdt *ridur* [!]). I det andet tilfælde er Guðmundur Magnússon halsstarrig og trykker "þokt", og er tillige uagtsom nok til at påstå i en fodnote: "Ita omnes Libri" ('således alle håndskrifter'; s. 633). I str. 7, linje 7–8, har han et betydningsfuldt ord (tilføjet i den ene af Ketilsbøgerne, AM 462 4to, s. 195, af en senere hånd på et oprindeligt blankt sted; stadig blankt i AM 453 4to, bl. 81v): "*Snaran þátt / Af siálfum mer*". Her har Finnur Jónsson i *Den norsk-islandske skjaldedigtning, A. Tekst efter håndskrifterne* (København og Kristiania 1908–15), bd. I, s. 41, et blankt sted i strofen, men henviser i en anmærkning til udgaven af 1809. Hos Árni Magnússon lyder den næstsidste verslinje: *þvi mest om kom þat*. Denne meningsløse formulering stemmer med afskriften i ÍB 169 4to (og tilsvarende i Hrapsey-udgaven af 1782, hvilket Guðmundur Magnússon noterer).

Det er kendt, at Skálholtsbiskoppen Hannes Finnsson (1739–1796) var en af sin tids lærdeste mænd. Medens han læste filosofi og teologi ved Københavns universitet lod han trykke *Borgarþings kristinréttir* (1759–60), og i 1772 rejste han til Stockholm for at studere islandske håndskrifter. En overgang var han den Arnamagnæanske Kommissions sekretær. Det ville føre alt for vidt at redegøre for hans mange skrifter, trykte og utrykte; der henvises til Ehrencron-Müllers *Forfatterlexikon*, bd. III (København 1926), 53–56.

(c) Arinbjarnarkviða ("Arinbiarnar Drápa, edr Brot af henni") begynder s. 648. Her oplyses i en fodnote, at teksten er meget dårligt bevaret i kodeksen. Ásgeir Jónssons afskrift i AM 146 fol. omtales, dog med den præcisering, at digtet ingenlunde er afskrevet efter membranen M, men derimod "exscriptum est, teste Arna Magnæo, e schidio Epodis (Drápu-slitri) sine dubio chartaceo, quod ille (Arnas) olim possedit" ('ifølge Arnas Magnæus afskrevet efter en stump af Drápa'en, sikkert på papir, som den nævnte Arnas tidligere havde ejet'). Dette er en hentydning til Árni

Magnússonss udtalelse på en i AM 146 fol. indlagt seddel.⁵ Guðmundur Magnússon tilføjer så: “De altero fragmento poëmatis, quod beneficio Johannis Finnæi Episcopi in collationem adhibui, mentionem feci, <in> introductione ad Sonar-Torrek, quod ut antiquius, emendatius et uno versu octosticho ... altero plenius, verisimile est traducem esse membranæ nostræ, quæ, tempore, quo fragmentum illud scriptum est, probabiliter aliquanto liquidior ad legendum erat, quam est hodie” (‘om det andet brudstykke af digtet, som jeg takket være Biskop Johannes Finnæus’ imødekommenhed inddrog i kollationeringen, har jeg udtalt mig i indledningen til Sonar-Torrek; da det er ældre, mere korrekt og fyldigere med en strofe på otte linjer ... end det andet, er det sikkert en kopi af vor skindbog [dvs. M], som på tidspunktet for brudstykkets afskrivning sandsynligvis var noget lettere at læse, end den er i dag’).

Guðmundur Magnússon fortsætter denne fodnote med en længere redegørelse og klager over steder i digtet, der er uklare “tam ad verba, quam ad rem” (‘både sprogligt og betydningsmæssigt’). Han takker Gunnarus Pauli, og til slut (s. 649) nævner han citater af Egill i Snorra Edda samt i “Skálda Olai Theodori” (dvs. Den tredje grammatiske afhandling af Óláfr Þórðarson hvítaskáld), hvorfra han henter en strofe på otte linjer, som han ikke tvivler på oprindelig har tilhørt Arinbjarnarkviða. Han afslutter digtet med denne strofe, som begynder: “Vark árvakr” etc. (s. 684).

I kommentarerne til Arinbjarnarkviða henvises skiftevis til håndskrifterne AM 146 fol. og ÍB 169 4to samt til pastor G. Pauli, sidstnævnte særlig i forbindelse med konjekturen, hvoraf nogle den dag i dag er i brug i udgaver af digtet. Efter str. 12 indsætter Guðmundur Magnússon s. 664–665 endnu en strofe fra Den tredje grammatiske afhandling (nummereret som str. 13, men imellem firkantede parenteser):

Þat er órett
Er orpit hefir
A máskeid
Mörgu gagni
Rá ok ridinn
Rauckva stódi
Vellvönudr
Því er veitti mer.

5 [Se nu Editiones Arnarnagæanæ A 19, XL.]

På det sted i kvadet, hvor Ásgeir Jónssons afskrift slutter, har Guðmundur Magnússon følgende bemærkning i en fodnote: “Plura hujus Odæ non existunt in E. [...] sed duo hemistichia addit. I.” (‘mere af dette digt findes ikke i E. [dvs. AM 146 fol.], men to halvstrofer tilføjes i I. [dvs. ÍB 169 4to]’). Derefter trykkes s. 682–684 disse to halvstrofer (adskilt med tre stjerner) i fortsættelse af Ásgeir Jónssons tekst:

Söku-nautr
 Sona hvinna
 Hríngum hnoter
 Hadds vegandi.

 Hann alldr-teig
 Um eiga gat
 Fiöl-iáinn
 Fridi spiöllum.

Halvstroferne har Guðmundur Magnússon altså hentet fra biskoppens håndskrift. Han har opfattet “Fiöl-iáinn” som et participialadjektiv, jf. verbet *já*, og oversætter den anden halvstrofe således:

Ille ætatem productam
 Sorte obtinuit
 Frequenter consentiens
 Paci violatæ.

(‘Den mand fik et forlænget liv ved skæbnens gunst, ofte deltagende i fredsbrud’). I fodnoterne har han følgende kommentar til de to første linjer af denne oversættelse: “*Hoc haud absimile est illi Horatiano: Vivet extento Proculejus æuo. Conf. Ind. Landn. sub voce Teigr*” (‘Dette er ikke uden lighed med det kendte vers af Horats: *Vivet extento Proculejus æuo* [Proculeius vil leve længe]. *Sml. registret til Landn. ad ordet Teigr*’). Henvisningen gælder *Islands Landnamabok* (København 1774), udgivet af Hannes Finnsson med latinsk oversættelse og—blandt flere registre—et “*Index vocum poëticarum, et qvarundam aliarum, qvæ rariores visæ*” (‘register over poetiske ord og visse andre, der forekommer at være temmelig sjældne’), hvor *Teigr* forkla-

res (s. 505 [recte 513]) som “portio agri sive preti” (‘en portion jord eller penge’).

Til sammenligning skal anføres de to ekstra halvstrofer i henhold til sagahåndskriftet *AM Accessoria 28*, en stor papirkodeks skrevet af pastor Jón Egilsson († 1784), som var skolemester på Hólar bispesæde og senere sognepræst i Laufás ved Eyjafjörður.⁶ Halvstroferne lyder her (s. 500–501):

sokuna/tr	
sonar hinna	
hringum hnotir	[<i>marginalnote</i> : (hnoter (nioter
hadres vegandi	[<i>marginalnote</i> : (hadres.

Hann alldr teig	
um eiga gat	
fióliain	
firdi piollum	[<i>marginalnote</i> : *** cætera desunt.

Her er den betydeligste afvigelse fra Finnur Jónssons tekst i *Den norsk-islandske skjaldedigtning* den samme som hos Guðmundur Magnússon, nemlig læsningen af hele ordet “fióliain”, hvor Finnur Jónsson ikke har kunnet læse mere end de fire første bogstaver i M. Denne læsning kan betragtes som støtte for Björn M. Ólsens konjektur *fjolsáinn* (jf. Sigurður Nordal (udg.), *Egils saga Skalla-Grimssonar*, Íslenzk fornrit II (Reykjavík: Hið íslenzka fornritafélag, 1933), 267); antagelig er et -f- blevet udvisket foroven og derefter læst som -i-.

Det er nærliggende at tro, at Access. 28 for så vidt angår Arinbjarnarkviða er af samme oprindelse som udgaven af 1809. Det vil sige, at teksten fra Hannes Finnssons håndskrift på den ene eller den anden måde må være kommet i Jón Egilssons besiddelse den gang han skrev Access. 28.

4. *Reception af 1809-udgaven*. Udgaven af 1809 blev grundlaget for N. M. Petersens oversættelse af Egils saga, der udgør første bind af serien “Historiske Fortællinger om Islændernes Færd hjemme og ude” (København 1839); afhængighedsforholdet omtales dog ikke i Petersens indledning. Samme oversættelse blev genoptrykt i 1862. Få år før var der

6 [Se nu Editiones Arnarnagæanae A 19, XLI–XLII.]

udkommet i Reykjavík en lettere bearbejdet udgave af teksten fra 1809, besørget af Jón Þorkelsson, senere rektor for Reykjavíks Lærde skole. Her ledsages stroferne af forbillidige forklaringer. Denne udgave fra 1856 blev da også genoptrykt i 1892, uagtet at Finnur Jónssons nye kritiske udgave for Samfundet til udgivelse af gammel nordisk litteratur var udkommet i anden halvdel af 1880'erne.

I 1883 blev der trykt en svensk oversættelse af sagaen ved A. U. Bååth, som oplyser, at han har benyttet Jón Þorkelssons udgave af 1856. Hele 10 år senere udkom den første engelske oversættelse ved Rev. W. C. Green, *The Story of Egil Skallagrimsson* (London 1893). Det berettes i forordet, s. viii, at oversætteren har støttet sig til følgende udgaver: "The large edition, with a Latin translation (København, MDCCCIX); Einar Thordarson's [navnet på Jón Þorkelssons forlægger] (Reykjavík, 1856); Finnur Jónsson's (Copenhagen 18[86–]88). Also Petersen's Swedish [!] translation (1862)". Det er sandsynligt, at Green ikke mindst har haft nytte af den latinske oversættelse i udgaven af 1809.

Hele sagaen efter 1809-udgaven findes i det store samlingshåndskrift *Lbs. 747 fol.*, som blev skrevet af brødrene Guðlaugur og Guðmundur Magnússon i årene 1871–75. Det kan tilføjes, at tre andre håndskrifter i Islands National- og Universitetsbibliotek indeholder Arinbjarnarkviða ("Arinbjarnardrápa"), nemlig *ÍB 91* og *371 8vo* samt *ÍBR 35 4to*; også her drejer det sig om afskrifter af Guðmundur Magnússons trykte tekst.

ANVENDTE KILDER

HÅNSKRIFTER

Den Arnamagnæanske samling, København

AM 453 4to

AM 461 4to

Den Arnamagnæanske samling, Reykjavík

AM 128 fol.

AM 460 4to

AM 132 fol.

AM 462 4to

AM 146 fol.

AM 463 4to

AM 455 4to

AM 761 a-b 4to

AM 458 4to

AM Accessoria 28

AM 459 4to

Islands Nationalbibliotek—Universitetsbiblioteket, Reykjavík

Lbs. 747 fol.

ÍB 169 4to

ÍB 91 8vo

ÍB 371 8vo

ÍBR 35 4to

SEKUNDÆRLITTERATUR

- Bjarni Einarsson, udg. *Egils saga Skallagrímssonar. A-redaktionen* [...] efter arbejder af Jón Helgason. Editiones Arnarnagnæanæ A 19. København: Reitzel, 2001.
- Bååth, A. U. *Egil Skalle-Grimssons saga*. Stockholm: Seligman, 1883.
- Chesnutt, Michael, udg. *Egils saga Skallagrímssonar. C-redaktionen* [...] efter arbejder af Jón Helgason. Editiones Arnarnagnæanæ A 21. København: Reitzel, 2006.
- Ehrencron-Müller, H. *Forfatterlexikon omfattende Danmark, Norge og Island indtil 1814*, bd. III, VIII. København: Aschehoug, 1926, 1930.
- Finnur Jónson, udg. *Egils saga Skallagrímssonar tilligemed Egils større kvad*. STUAGNL XVII. København: Samfund til udgivelse af gammel nordisk litteratur, 1886–88.
- Finnur Jónsson, udg. *Den norsk-islandske skjaldedigtning, A. Tekst efter håndskrift-erne*. København og Kristiania: Gyldendal, 1908–15.
- Green, W. C. *The Story of Egil Skallagrímsson*. London: Stock, 1893.
- Guðbrandur Vigfússon (Gudbrand Vigfusson), ed. *Sturlunga saga*. Oxford: Clarendon, 1878.
- [Guðmundur Magnússon, udg.] *Edda Sæmundar hinns fróða, Pars I*. København: Kommissionen for det Arnarnagnæanske legat, 1787.
- [Guðmundur Magnússon, udg.] *Egils-Saga, sive Egilli Skallagrímii Vita*. København: Kommissionen for det Arnarnagnæanske legat, 1819.
- Hannes Finnsson. Tentamen historico-philologicum: circa Norvegiæ jus ecclesiasticum [...]. København: Laurentius Svavius, 1759[–60].
- [Hannes Finnsson, udg.] *Islands Landnamabok, hoc est: Liber originum Islandiæ* [...]. København: A. F. Steinius, 1774.
- [Hannes Finnsson, udg.] *Kristni-saga, sive Historia religionis christianæ in Islandiam introductæ* [...]. København: F. C. Godiche, 1774.
- Jakob Benediktsson, udg. *Ole Worm's Correspondence with Icelanders*. Bibliotheca Arnarnagnæana VII. København: Munksgaard, 1948.
- Jón Helgason. "Athuganir um nokkur handrit Egils sögu." *Nordala. Afmælistkveðja til Sigurðar Nordals 14. september 1956*. Reykjavík: Helgafell, 1956, 110–48.
- [Jón Þorkelsson, udg.] *Sagan af Agli Skallagrímssyni*. Reykjavík: Einar Þórðarson, 1856 (genoptryk 1892).

- Páll Eggert Ólason. *Íslenzkar aviskrár*, bd. V. Reykjavík: Hið íslenska bókmennta-félag, 1952.
- Petersen, N. M. *Fortælling om Egil Skallegrimsen*. Historiske Fortællinger om Islændernes Færd hjemme og ude, bd. I. København: Det Kgl. Nordiske Oldskrift-Selskab, 1839 (genoptryk 1862).
- Sagan af Egle Skallagrims Syne*. Hrappsey: Magnús Moberg, 1782.
- Sigurður Nordal, udg. *Egils saga Skalla-Grímssonar*. Íslenzk fornrit II. Reykjavík: Hið íslenska fornritafélag, 1933.
- [Þórður Þóroddsson.] *Einfallder Þankar um Akur-Yrkiu edur hvörn veg hun kynne ad nyiu infærast aa Islande*. København: [s.n.], 1771.

SUMMARY

‘The Arnamagnæan Edition of *Egils saga Skallagrímssonar* (1809)’

Keywords: Eighteenth-century Icelandic philology, Guðmundur Magnússon, Hannes Finnsson, *Saga of Egill Skallagrímsson*, *Arinbjarnarkviða*

This contribution was written a little over ten years ago by Bjarni Einarsson as part of the preparations for his critical edition (published shortly after his death in 2000) of the A-redaction of *Egils saga Skallagrímssonar*. It investigates the working methods of Guðmundur Magnússon, the Icelander in Copenhagen who was responsible for the voluminous edition of *Egils saga* issued by the Arnamagnæan Commission in 1809. Bjarni Einarsson identifies the sources from which Guðmundur Magnússon supplied illegible or missing passages in Möðruvallabók and from which he emended the text of Egill’s three long poems. Particular attention is drawn to ÍB 169 4to, originally belonging to Bishop Hannes Finnsson of Skálholt. Nineteenth-century translations and manuscript copies of the 1809 edition are mentioned in conclusion.

EFNISÁGRIP

Þessar athuganir tók Bjarni Einarsson saman fyrir rúmum áratug er hann vann að visindalegri útgáfu A-gerðar *Egils sögu Skallagrímssonar* sem kom út að honum látnum árið 2000. Þær snúast um vinnubrögð Guðmundar Magnússonar við *Egils sögu*-útgáfuna 1809 en Guðmundur sá um verkið á vegum Árnaneftndar í Kaupmannahöfn. Bjarni dregur fram þær heimildir sem Guðmundur studdist við þegar hann fyllti í eyður Möðruvallabókar og lagfærði texta kvæðanna þriggja sem eignuð eru Agli. Sérstakri athygli er beint að handritinu ÍB 169 4to sem upphaflega var í eigu Hannesar Finnssonar Skálholtsbiskups. Að lokum er vikið að uppskriftum og þýðingum á 19. öld sem gerðar voru eftir útgáfunni frá 1809.